

Анотація

Савінова Н.А. Про сутність кримінально-правового забезпечення розвитку національного сегмента глобального інформаційного суспільства в Україні.

– Стаття.

Статтю присвячено проблемі визначення змісту саме кримінально-правового забезпечення глобального інформаційного суспільства на рівні відповідного правового забезпечення нашої держави.

Ключові слова: правове забезпечення, кримінально-правове забезпечення, інформаційне суспільство, вектори правового забезпечення, кримінально-правова політика.

Summary

Savinova N.A. About essence of the criminal and legal providing of development of national segment of global informative society in Ukraine. – Article.

The article of Savinova Nataliia «About an essence of criminally-legal maintenance of development of a national segment of a global information society in Ukraine» is devoted a problem of definition to the maintenance of criminally-legal maintenance of the Global information society at level of corresponding legal maintenance of our state.

Key words: legal maintenance, criminally-legal maintenance, an information society, vectors of legal maintenance, the criminally-legal policy.

УДК 343.9

В.Л. Підпалый, М.Н. Курко, В.В. Підпалый

ОСОБЛИВОСТІ БОРОТЬБИ ІЗ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Увага до наукових досліджень проблем боротьби з організованою економічною злочинністю обґрунтовується низкою об'єктивних факторів, а також тим, що на сьогоднішній час Україна має, у порівнянні з іншими країнами, низький рівень соціальної забезпеченості населення й, на жаль, одне із провідних місць за рівнем корумпованості й злочинності. Саме тому такий прибутковий вид злочинної діяльності, як організована, пов'язана з легалізацією доходів, здобутих злочинним шляхом, економічна злочинність набула в нашій країні широкого розмаху.

Розслідування таких злочинів пов'язано зі значними труднощами.

По-перше, це є наслідком того, що ряд складів злочинів, внесених до Кримінального кодексу, раніше був відсутнім. Слідча практика потребує обґрунтованих методик розслідування таких злочинів з урахуванням потреб і сучасних вимог.

По-друге, кримінальні злочини названої категорії у більшості мають розгалужені злочинні зв'язки як в Україні, так і в країнах ближнього й далекого зарубіжжя. Такі злочини, як правило, здійснюються організованими і добре законспірованими групами злочинців, для успішного викриття яких необхідна взаємодія слідчих з іншими державними органами на рівні здійснення внутріш-

ніх державних функцій. Разом з тим слідча практика показує збільшення такої категорії злочинів, які становлять небезпеку не тільки для окремих держав і потребують спільних зусиль та повсякденного співробітництва між державами. Це пояснюється тим, що організована злочинність зростає і набуває транснаціонального характеру. Злочини здійснюються все новими і новими способами, раніше невідомими криміналістам, і проблема боротьби з такою категорією злочинів, які вважаються внутрішніми проблемами держави, вже не може вирішуватися тільки індивідуально. Розслідування таких злочинів потребує використання спеціальних знань і залучення експертних установ, які спроможні виявляти різноманітні підробки, перекручення, фальшиві цінні папери, підроблені підписи й перекручення комп'ютерних програм.

У зв'язку із цим потребує вдосконалення міжнародне співробітництво в розслідуванні злочинів, яке може здійснюватись у формі міжнародної взаємодії правоохоронних органів, а також взаємодії правоохоронних органів із неурядовими організаціями.

Аналіз тенденцій розвитку організованої економічної злочинності свідчить про те, що злочинці використовують прогалини національного правового регулювання, міжнародних угод із питань взаємодії в боротьбі зі злочинністю, непослідовність практики міжнародного співробітництва в цій сфері

Так, організовані транснаціональні й транскордонні злочинні групи спеціалізуються на нелегальних переміщеннях вантажів, грошей і людей за рахунок знання недоліків охорони кордону, проникнення у владні і контролюючі структури. Таким групам притаманна специфічна транскордонна спеціалізація, побудована на конспіративній діяльності, організаційній структурі, інформаційному забезпеченні, геополітичному інтернаціоналізму учасників, використанні продуманих і відпрацьованих способів скоєння і приховування злочинів.

Організовані злочинні групи, діяльність яких скоюється навколо кордонів, мають надзвичайно важливе значення для транснаціональної злочинності, яка намагається поширити злочинні економічні зв'язки на територіях інших держав, з метою створення криміналізованих економічних структур, а також забезпечення ухиленя із правоохоронними структурами на території базування злочинної групи.

Найбільш небезпечними проявами діяльності транснаціональних і транскордонних злочинних груп можна визначити: міжнародні економічні шахрайства; легалізацію злочинних доходів; підробку грошей і документів; контрабанду; ухилення від сплати податків та інші злочини.

Класифікація транснаціональної злочинності, розроблена ООН, показує, наскільки великий вплив злочинності на життя приватних осіб, на окремі галузі економіки та світове господарство в цілому. Її тягар величезний і в майбутньому може стати для людства нестерпним. Це змушує негайно діяти, щоб захиститися від цих небезпек. Посилення ролі міжнародних європейських інституцій і міжнародна співпраця повинна сприйматись як необхідна умова для боротьби з міжнародною транснаціональною злочинністю.

Комісія ООН з боротьби зі злочинністю й кримінального судочинства вважає за безвідкладну необхідність видавати злочинців чи переслідувати їх у судовому

порядку, оперативно обмінюватися інформацією й забезпечувати технічну взаємодію, унеможливити перетин кордонів для злочинців, контрабандистів вогнепальної зброї, вибухових речовин, а також речовин, які можуть бути використані у виробництві ядерної, біологічної й хімічної зброї, і посилити їх виявлення.

Вирішенню цих завдань повинні сприяти науково обґрунтовані методики і практичні рекомендації з розкриття, розслідування, і запобігання злочинам, підготовлені на підставі узагальнень сучасного світового досвіду слідчої, експертної та судової практики.

Злочини у загальному науковому вигляді можуть бути проаналізовані на історичному, філософському, соціально-економічному й психологічному рівнях. Юридична характеристика злочинів розглядаються правовою наукою, зокрема юридичними галузями знань: кримінальним правом, кримінальним процесом, кримінологією, криміналістикою, теорією оперативно-розшукової діяльності.

При розслідуванні і судовому розгляді кримінальних справ про злочини, пов'язані із сучасними умовами господарювання і підприємницької діяльності, у тому числі з наявністю різноманітних господарських, бухгалтерських, фінансових, зовнішньоекономічних операцій, митних процедур, особливостями документообігу і документування цих операцій, здійснення ускладнених господарських зв'язків, у тому числі із суб'єктами господарювання за межами України, виникають певні проблеми використання правових, криміналістичних та економічних знань для розкриття економічних злочинів і здійснення правосуддя.

Постає нагальною потреба у висновках експертів криміналістичної та судово-економічної експертизи, яка полягає в необхідності вирішення питань дослідження доказової інформації за допомогою спеціальних знань у галузі економіки, бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу господарської діяльності, контролю здійснюваної суб'єктами господарської, фінансової, підприємницької діяльності.

Так, у процесі проведення судових експертиз досліджуються факти й обставини наявних документальних доказів і процес утворення документальної доказової інформації стосовно фактів, що перевіряються і обставин фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання при здійсненні ними документальних операцій, які є об'єктом розслідування і судового розгляду.

Які способи використовують злочинці при скоєні міжнародних економічних злочинів, проілюструємо прикладами слідчої та судової практики.

Так, два вантажних автомобіля, де водіями були іноземні громадяне, прибули на митну територію України у Львівській області. До митних процедур ними були надані інвойси американської компанії, яка направляла на адресу мешканки Львова вантаж комп'ютерного обладнання. При здійсненні митних процедур українськими співучасниками були замінені інвойси на інші підроблені інвойси згідно з якими в Україну ввозились пральні машини. В подальшому українським співучасником були заповнені митні декларації про те, що на адресу фізичної особи з Нідерландів до України американською фірмою достав-

лені пральні машини. В подальшому на підставі цих підроблених документів були оформлені вантажно-митні декларації і сплачена занижена митна вартість ввезеного товару, а також інші обов'язкові податки та платежі. Згідно з висновками судово-товарознавчої експертизи, вартість контрабандного вантажу склала понад три мільйони гривень.

Таким способом була скоєна контрабанда комп'ютерного обладнання, тобто незаконне переміщення через митний кордон України з використанням підроблених документів і ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Розслідуванням цього злочина і з'ясуванням причин і умов, які йому сприяли, було встановлено таке. Доставка і реалізація контрабандного товару повинна була здійснюватись в Києві, а в подальшому в інших регіонах України. Перетин контрабандного вантажу через кордон був обраний у Львівській області. Фінансування і купівля товару відбувалась в азійських країнах через офшорну фірму. Складування товару було в Нідерландах. Транспортування товару здійснювалось через Нідерланди, Німеччину і Польщу. Після перетину кордону товар повинен був перевантажений на інші машини і доставлений до Києва з подальшим використанням інших підроблених документів, які свідчили про те, що одна українська фірма нібито передає іншій українській фірмі товар. У такий спосіб фактичне походження товару і факт незаконного переміщення через митний кордон України з використанням підроблених документів і ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів були приховані.

При здійсненні цієї оборудки була використана закордонна офшорна фірма, від імені якої були оформлені контракти, придбаний товар, виготовлені інвойси та інші супроводні документи. В подальшому на території Нідерландів був задіяний вантажний склад для складування і подальшої відправки через територію Німеччини і Польщі до Києва вантажу комп'ютерного обладнання. Для реалізації перетину митного кордону України були використані зв'язки прикордонної інфраструктури в регіоні митниці. Так, у місті Львові були підібрані особи, використання можливостей яких спрощувало оформлення митних процедур від імені «підставної» фізичної особи, на яку нібито був адресований вантаж. Недосконалість певних особливостей документообігу, а також певні недоліки організації митного контролю сприяли скоєнню завдання значної шкоди державі. Цьому злочину сприяли такі фактори, як корупція, підкуп чиновників і завдання шкоди бюджету шляхом шахрайства, наявність лобіювання та прийняття окремих законодавчих актів на рівні уряду та парламенту в інтересах окремих груп осіб, що здійснюють злочини, та наявність злочинних (бандитських) угрупувань, що здійснювали «прикриття» та заходи безпеки й розправи в інтересах злочинців, залякування чи усування конкурентів.

У сучасних умовах система правових норм, їх регулювання потребують постійного наукового дослідження й моніторингу щодо виявлення проблем боротьби із транснаціональною злочинністю та науковим обґрунтуванням їх вирішення. Це, в першу чергу, потрібно для запобігання транснаціональній злочинності,

формування спеціальних методик здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового слідства щодо виявлення, розкриття і запобігання окремим видам транснаціональної злочинності.

Анотація

Підпалій В.Л., Курко М.Н., Підпалій В.В. Особливості боротьби із транснаціональною злочинністю. – Стаття.

У сучасних умовах система правових норм, їх регулювання потребують постійного наукового дослідження й моніторингу щодо виявлення проблем боротьби із транснаціональною злочинністю та науковим обґрунтуванням їх вирішення. Це потрібно для запобігання транснаціональній злочинності, формування спеціальних методик здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового слідства щодо виявлення, розкриття і запобігання окремим видам транснаціональної злочинності.

Ключові слова: транснаціональна злочинність, боротьба з транснаціональною злочинністю, запобігання транснаціональній злочинності, оперативно-розшукова діяльність, досудове слідство.

Summary

Pidpalyi V.L., Kurko M.N., Pidpalyi V.V. Features of fight against transnational criminality. – Article.

In modern conditions the system of legal rules and their regulation require constant scientific research and monitoring concerning revealing of problems of struggle against transnational criminality and scientific understanding of their decision. It is necessary for a bias of transnational criminality, formation of special techniques of realization of operatively-search activity, a pretrial investigation concerning revealing, disclosing and preventions of separate kinds of transnational criminality.

Key words: transnational crime, combating with transnational crime, transnational crime prevention, operational and investigative activities, pre-trial investigation.

УДК 343.6:316.628

Д.А. Тузов

МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ МАНІАКАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСОБИ

В мотивації маніакальних злочинів відображаються, з одного боку, біопсихологічні особливості суб'єктів цих злочинів, а з іншого – криміногенні детермінанти соціального оточення. В узагальненому вигляді мотивацію злочинної й іншої протиправної поведінки можна уявити як еволюціонуючу у часі складну систему, що включає потреби, інстинкти, ціннісні орієнтації, її вольові і емоційно-нальні компоненти, елементи ситуації тощо.

Мотивація є багаторівневою, про що свідчить різна ступінь усвідомленості мотивів – від недостатньо усвідомлених до навіть повністю неусвідомлених. Іншими словами, процес внутрішньої регуляції маніакальної поведінки відбувається одночасно на різних рівнях психіки. Невипадково, вважаємо, ще